

Огляд миробудівних ініціатив в Україні – 2017

Елла Ламах, Марія Дмитрієва

Центр «Розвиток демократії», Київ

Короткий огляд дослідження

Метою цього звіту було описати поточні миробудівні ініціативи в Україні, щоб врахувати їх досвід у процесі локалізації Резолюції Ради Безпеки ООН 1325, котрий, в свою чергу, передбачає просування колегіальних миробудівних стратегій на всіх рівнях суспільства та ширше залучення різних груп населення до розробки політик і до управління.

В цьому звіті пропонується контекст для розуміння викликів, що їх Україна має долати у сфері миробудування, і аналіз та оцінка поточних ініціатив, котрі впроваджуються в рамках Національного плану дій 1325, та прогалин в ньому, а також ширших суспільних проблем, котрі сповільнюють миробудівні процеси.

Національний план дій (НПД) 1325 є дороговказом, який визначає головні напрямки діяльності та встановлює головні віхи у впровадженні порядку денного «Жінки. Мир. Безпека». Він унаочнює відданість України її міжнародним зобов'язанням та є важливим кроком до сталого миру.

Методи аналізу включали огляд наявної літератури, інтерв'ю, фокус-групи. Дослідження проводилося з вересня по листопад 2017 року і переглянуто в березні 2018 року.

Зібрані дані дають підстави вважати, що НПД 1325 значно серйозніше був сприйнятий у силових відомствах, зокрема, у Міністерстві Оборони та Міністерстві Внутрішніх Справ, ніж у будь-якій іншій галузі. Більше того, дослідження показало, що в Міністерства Соціальної Політики, яке уповноважене координувати впровадження НПД, не вистачає для цього ресурсів та впливовості на інші міністерства.

У звіті описуються шляхи, якими в обраних для дослідження областях НПД 1325 впроваджується через обласні плани дій та місцеві плани дій. Згідно зібраних даних, в різних областях впровадження відбувається по-різному і значною мірою залежить від наявності ресурсів.

В звіті також розглядаються зацікавлені сторони, виконавці та партнери з державного сектору і з громадянського суспільства на рівні країни і регіонів, а також міжнародні донори та організації, залучені в процес впровадження НПД 1325.

Крім огляду впровадження, в звіті описуються прогалини у, власне, НПД 1325, які вимагають його перегляду і оновлення, зокрема, щоб включити нові цільові групи, які з'явилися за останні 4 роки через війну на Донбасі, такі як ветеранки, удови, волонтерки і доброволки, а також ключові цільові групи українського населення, як сільські жінки, які не згадуються у поточному варіанті в НПД, в першу чергу, через недостатню представленість на рівні прийняття рішень і серед громадянського суспільства.

Звіт завершує низка рекомендацій для успішнішого впровадження НПД 1325. Для цього потрібна глибша залученість і відданість з боку державних органів України та інституціоналізація миробудівних заходів на всіх рівнях. Для цього потрібні освіта та фінансування.

Рекомендації

Державна і регіональна політика

1. Офіс віце-прем'єра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції має спонукати Міністерство Регіонального Розвитку, Міністерство Аграрної Політики та Продовольства та Міністерство Інфраструктури, а також Департамент у справах релігій і національностей Міністерства Культури України приєднатися до впровадження 1325 НПД.
2. Організації громадянського суспільства та міжнародні організації мають почати співпрацю та просвітницьку роботу стосовно проектів економічних реформ, реформ управління та процесів децентралізації, щоб в цих проектах були враховані 1325 НПД, гендерна рівність та передбачені гендерно-чутливі послуги.
3. Міністерство Соціальної Політики, за підтримки з боку міжнародних донорів та із залученням організацій громадянського суспільства, має провести регіональну оцінку доступу дівчат і жінок, хлопчиків і чоловіків до соціальних послуг (освіта, охорона здоров'я, соціальні послуги, психологи, притулки, дитячі садочки, школи, інші установи) під час реформ та в умовах децентралізації.
4. Міністерство Соціальної Політики має запровадити конкурс на закупівлю соціальних послуг в організацій, які працюють у сфері 1325 НПД.
5. Міністерство Оборони та Міністерство Внутрішніх Справ мають перевірити і гарантувати наявність гінекологів для співробітниць та програм і послуг репродуктивного здоров'я для всіх співробітниць і співробітників, як на бойових, так і на небойових посадах.
6. НАТО має закликати українську армію прийняти політику попередження торгівлі людьми та сексуальної експлуатації за зразком подібної політики в НАТО.
7. Влада як на державному, так і на місцевому рівні має виділяти кошти на діяльність закладів, які надають допомогу жертвам гендерного насильства та торгівлі людьми, на підготовку, підвищення кваліфікації та попередження вигорання співробітниць і співробітників цих закладів, та на впровадження корекційних програм для кривдників і системи підтримки для жертв насильства.
8. Діючі проекти міжнародної технічної допомоги в Україні, зокрема з децентралізації, мають запровадити гендерний аналіз в своє планування та моніторинг і оцінку та позиції гендерних фахівців, що допоможе забезпечити дотримання прав жінок при розвитку новостворених об'єднаних громад.

Дані та моніторинг і оцінювання

9. Для уможливлення ефективного й систематичного моніторингу та аналізу впровадження Резолюції РБ ООН 1325, Міністерство Соціальної Політики має визначити, які конкретні дані необхідні, організувати збір таких даних з розбивкою за гендером та іншими факторами різноманітності, подати запит на таку інформацію до своїх обласних відділень та до партнерських Міністерств, які беруть участь у впровадженні Національного Плану Дій 1325, регулярно публікувати ці дані та, у співпраці з Державною Статистичною Службою України, організувати та підтримувати у робочому стані загальнодоступну базу гендерно дизаггегованих даних.
10. Регіональні органи влади мають включити до відповідних регіональних програм до 2020/2025 року положення про збір гендерно-дизаггегованих даних в усіх секторах громадського життя (згідно міжнародних стандартів).

Нові цільові групи та множинні форми дискримінації

11. Всі відповідні зацікавлені сторони мають залучати нові групи вразливих жінок, які з'явилися під час збройного конфлікту, і можуть стикатися з багатьма формами

дискримінації (наприклад, ветеранки, вдови, жінки та дівчата з внутрішньо переміщених осіб, жінки з прифронтових територій, і т.д.), та просувати їх включення до проектів, які включають гендерну політику, лідерство, боротьбу з насильством, просунуті тренінги та пошук роботи.

12. Міністерство Соціальної Політики має включити сільських жінок як окрему цільову групу до оновленої версії НПД 1325 та до Національної Програми з гендерної рівності та залучати жіночі громадські організації до процесів моніторингу та оцінки.

Освіта, тренінг, підвищення обізнаності

13. Міністерство Соціальної Політики, з підтримкою міжнародних донорів, і з залученням організацій громадського суспільства, через свої обласні відділи має надати місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоуправління, освітній системі, системі охорони здоров'я та іншим профільним структурам, навчання з підвищення обізнаності про впровадження гендерного підходу на всіх рівнях, права жінок, відповідні методи моніторингу та оцінки, відповідні міжнародні документи, включаючи CEDAW, та, на основі цього знання, надати освіту в сферах побудови миру, Резолюцію РБ ООН 1325 та НПД 1325.
14. Міністерство Соціальної Політики, з підтримкою міжнародних донорів і з залученням організацій громадського суспільства, має розробити та затвердити методологічні рекомендації або інструкції про впровадження НПД 1325 для всіх місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, включаючи посібники з моніторингу та оцінки.
15. Громадські організації, що працюють з жертвами гендерного насильства та з кривдниками, мають провести тренінги, надавати більше прямого нагляду та розробити вебінари з запобігання професійному вигоранню, щоб покращити роботу та рівень професіоналізму соціальних працівників, офіцерів поліції, прокурорів, суддів, а також адвокатів, щодо боротьби проти насильства.
16. Всі відповідні зацікавлені сторони, включаючи центральну та місцеву владу та громадське суспільство, мають працювати над підвищенням рівня обізнаності щодо Резолюції РБ ООН 1325 серед населення, включаючи молодих чоловіків, які живуть в громадах, які перебувають під впливом конфлікту. Це має бути зроблено, крім іншого, шляхом регулярного залучення регіональних ЗМІ до інформування про НПД 1325 та боротьбу з насильством.